

Protokoll 2018/1

Tid:	12 februari 2018 kl. 10.00 -11.45
Plats:	Konferensrum Flötjan, Ålands landskapsregering
Deltagare:	Lantråd Katrin Sjögren, ordförande Rättschef Michaela Slotte Kommundirektör Erik Brunström, Kommunförbundet Landshövding Peter Lindbäck Avdelningschef Rainer Juslin VD Ålands näringsliv Anders Ekström Senior rättsakkunnig Niclas Slotte, sekreterare
Förhinder:	Förvaltningssekreterare Anita Husell-Karlström

1. Mötets öppnande

Ordförande öppnade mötet och hälsade ledamöter välkomna. Konstaterades att Språkrådet fått en ny sekreterare, Niclas Slotte, som presenterade sig för de närvarande.

2. Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes utan ändringar.

3. Behandling av språkbestämmelserna i förslag till ny självstyrelselag

Diskussion kring språkbestämmelserna i självstyrelselagen. Diskussionen förs utgående från Ålandskommittén 2013 slutbetänkande samt förslag till inspel till landskapsregeringen med anledning av revisionen av självstyrelselagen.

Utgående från den relativt omfattande diskussionen utformades ett yttrande som bifogas protokollet.

4. För kännedom:

1. Biträdande justitiekanslers svar i ärendet: Dnr OKV/953/1/2016
2. Justitieombudsmannens svar Dnr 2232/4/13

Svaren bifogades kallelsen. En kortare diskussion fördes kring svaren och det föreslogs att Språkrådet borde överväga någon form av systematisering av den här typen av yttranden. Diskuterades en förenklad form av klagan till JK/JO för att förenkla klagan för medborgarna på bristande svenskspråkig service.

5. Övriga ärenden

Inga övriga ärenden.

6. Nästa möte

Föreslogs att nästa möte blir den 9 april kl 10.00 och att rådet då hör de åländska folktingsrepresentanterna för att på så sätt kunna samordna språkfrågor.

7. Mötet avslutas

Mötet avslutades 11.45.

Lantråd Katrin Sjögren, ordförande

Senior rättssakkunnig, Niclas
Slotte, sekreterare

Till Landskapsregeringen
Förvaltnings- och utvecklingschef Dan
E Eriksson
Härst.

Allmänt

Språkrådet har på eget initiativ upptagit språkbestämmelserna i Ålandskommitténs 2013 slutbetänkande till behandling. Avsikten är att detta utlåtande ska kunna ligga till grund för den fortsatta beredningen hos landskapsregeringen med språkbestämmelserna i självstyrelselagen.

Tryggandet av svenska språkets ställning är en av grundpelarna i självstyrelsesystemet. Självstyrelselagens språkbestämmelser måste därför utformas så att ålänningarnas rätt till offentlig service på svenska av statliga myndigheter tryggas oberoende av hur myndigheten är organiserad. Språkrådet betonar vidare att bestämmelserna behöver utformas med beaktande Nationernas Förbunds beslut och Ålandsöverenskommelsen från år 1921. Upprätthållande av det svenska språket på Åland var i samband med Ålandsfrågans avgörande en av grundförutsättningarna för Ålands statstillhörighet.

Närmare om bestämmelserna i Ålandskommitténs 2013 slutbetänkande

Språkrådet ser den språkliga utvecklingen i Finland samt den allt tydligare tendensen till centralisering av myndigheter som problematisk för ett enspråkigt svenskt Åland.

Det är viktigt att bestämmelser, föreskrifter och allmänt bindande kollektivavtal blir bindande på Åland enbart om de finns tillgängliga på svenska. Detta är enligt språkrådet en mycket viktig bestämmelse som även grundar sig på Ålandsöverenskommelsen från år 1921. Ålandsöverenskommelsen inleds med följande: ”1. Finland, som är beslutet att säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala traditioner”. Om det svenska språket ska kunna bevaras på Åland så måste Åland fungera på svenska även i praktiken. Därmed måste alla rikets bestämmelser, föreskrifter och allmänt bindande kollektivavtal m.m. finnas tillgängliga på svenska för att vara bindande på Åland.

Med tanke på att offentliga förvaltningsuppgifter i allt högre utsträckning anförtros andra än myndigheter bör förslaget till 95 § i Ålandskommitténs slutbetänkande kompletteras så att en bestämmelse enligt vilken anvisningar och föreskrifter som finansieras helt eller delvis med statliga medel ska översättas till svenska. I fråga om 87 § (Ämbetsspråket i kontakt mellan riksmyndigheter och myndigheter på Åland) är det positivt att bestämmelserna om skriftväxlingsspråket i självstyrelselagen har förtydligats och utvidgats till att gälla all kommunikation mellan riksmyndigheterna och myndigheter på Åland. Med tanke på nämnd utveckling i fråga om offentliga förvaltningsuppgifter är det påkallat att förslaget utvidgas till

att omfatta även sådan statlig förvaltningsverksamhet som anförtros andra än statliga myndigheter. Det måste även klarläggas att statliga myndigheter då de upphandlar varor och tjänster säkerställer tillgång till svenskspråkig service gentemot såväl medborgare som myndigheter vars verksamhetspråk är svenska.

Problematiken som infinner sig vid centralisering av myndigheter kräver även det särskilda lösningar. Förslaget till 48 § behöver kompletteras med bestämmelser som säkrar att statliga myndigheter upprätthåller den offentliga servicen på svenska till ålänningarna oberoende av hur myndigheten är organiserad. Med den pågående centraliseringen av statliga myndigheter är risken stor att statstjänsterna de facto inte tillsätts på Åland utan i riket, vilket i praktiken riskerar leda till att de anställda inte har den kännedom om Åland som krävs så att syftet med 48 § 1 punkten inte uppnås.

Mot bakgrund av den pågående centraliseringen och den språkliga utvecklingen behöver det i självstyrelselagen intas bestämmelser som säkrar att även domstolar och andra statliga myndigheter enligt 91 § ska upprätthålla den offentliga servicen på svenska till ålänningarna oberoende av hur myndigheten är organiserad. Personer som har hemort på Åland måste garanteras möjlighet att av statliga myndigheter som är verksamma i riket men som har Åland inom sitt verksamhetsområde, få fullgod offentlig service på svenska.

I fråga om 86 § 3 mom. gällande ämbetspråket inom den evangelisk-lutherska kyrkan ska i tillämpliga delar gälla motsvarande som gäller kommunerna och landskapets myndigheter.

I övrigt anser Språkrådet att förslagen i Ålandskommitténs 2013 slutbetänkande är väl avvägda och ändamålsenliga.

Mariehamn den 12 februari 2018

Lantråd Katrin Sjögren,
ordförande

Senior rättssakkunnig Niclas Slotte,
sekreterare